

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH INICJATYWY (bez oceny skutków)

TYTUŁ INICJATYWY	Przykładowy program energetyki jądrowej (PINC)
WIODĄCA I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ	DG ENER – D2 „Energia jądrowa, odpady nuklearne i likwidacja”
PRAWDOPODOBNY INICJATYWY	RODZAJ Komunikat Komisji na podstawie art. 40 Traktatu Euratom do zaopiniowania przez Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES)
ORIENTACYJNY TERMIN	II kw. 2025 r.
INFORMACJE DODATKOWE	Energia jądrowa
<i>Dokument przeznaczony wyłącznie do celów informacyjnych. Nie przesądza on o ostatecznej decyzji Komisji co do tego, czy inicjatywa ta zostanie zrealizowana, ani o jej ostatecznej treści. Wszystkie opisane tu elementy inicjatywy, w tym jej harmonogram, mogą ulec zmianie.</i>	

A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny

W obliczu wzrostu cen energii i rosnącej niestabilności geopolitycznej coraz pilniejsze staje się zapotrzebowanie na niezawodne, przystępne cenowo i zrównoważone rozwiązania energetyczne. Rozwiązania te odgrywają kluczową rolę, ponieważ polityka dekarbonizacji włączana jest do strategii dotyczących przemysłu, konkurencji, gospodarki i handlu w celu pobudzania wzrostu gospodarczego. Kwestia ta została uwypuklona w [raporcie Draghiego na temat przyszłości europejskiej konkurencyjności](#), a następnie rozwinięta w ramach [Kompasu konkurencyjności dla UE](#) oraz [Paktu dla czystego przemysłu](#). W komunikacie Komisji Europejskiej w sprawie [celu klimatycznego na 2040 r.](#) podkreślono, że wszystkie rozwiązania w zakresie energii bezemisyjnej i niskoemisyjnej (w tym energii jądrowej) są potrzebne do dekarbonizacji systemu energetycznego UE.

Od [ostatniej oceny](#) potrzeb inwestycyjnych w sektorze jądrowym minęło osiem lat. Od tego czasu unijny krajobraz energetyczny i jądrowy przeszedł istotne zmiany wywołane unijnym programem dekarbonizacji i większym naciskiem na konkurencyjność, przystępność cenową, bezpieczeństwo dostaw i innowacje. Wewnętrzny rynek energii został niedawno wzmocniony przez reformę [struktury rynku energii elektrycznej](#) i ustanowienie [unijnej systematyki dotyczącej zrównoważonej działalności](#). Działania te uzupełniono [aktem w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie](#), którego celem jest zwiększenie skali produkcji czystych technologii w UE. [Program badawczo-szkoleniowy Euratomu na lata 2021–2025](#) wspiera zaś badania nad rozszczepieniem jądrowym, fuzją jądrową i ochroną przed promieniowaniem. Uzupełnieniem tego programu są bezpośrednie działania realizowane przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej.

Aktualizację oceny potrzeb inwestycyjnych w sektorze jądrowym zapowiedziano w tym kontekście w [programie prac Komisji na 2025 r.](#) oraz w [Planie działania na rzecz przystępnej cenowo energii](#) w ramach działania 5 „Dokończenie procesu tworzenia unii energetycznej”.

Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

Rola energii jądrowej w politykach i strategiach energetycznych państw członkowskich jest różna. Podczas gdy niektóre kraje nie uwzględniają energii jądrowej w swoim obecnym koszyku energetycznym lub realizują plany jej stopniowego wycofywania, inne posiadają programy jądrowe obejmujące plany przedłużenia okresu eksploatacji istniejących reaktorów i rozpoczęcia projektów budowy nowych instalacji, w tym rozwoju małych reaktorów modułowych (SMR). Jednocześnie kolejne państwa UE planują lub rozważają po raz pierwszy włączenie energii jądrowej do swojego koszyka energetycznego. Inicjatywy te znajdują zasadniczo odzwierciedlenie w zaktualizowanych [krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu](#), w których uznaje się energię jądrową za źródło czystej i elastycznej energii elektrycznej i ciepła na potrzeby zastosowań mieszkaniowych i przemysłowych, w tym produkcji wodoru.

Proponowana inicjatywa ma na celu zapewnienie kompleksowej, opartej na faktach oceny potrzeb inwestycyjnych w cyklu życia unijnego sektora jądrowego. Planuje się również udokumentowanie i przeanalizowanie kilku kluczowych wyzwań, jakimi są m.in.:

- **utrzymanie przez UE strategicznego przywództwa** w światowym sektorze jądrowym – zależy to od tego, czy UE będzie w stanie przestrzegać najwyższych standardów bezpieczeństwa jądrowego i zabezpieczeń jądrowych, gospodarować odpadami promieniotwórczymi w sposób bezpieczny i odpowiedzialny oraz promować przejrzystość i zaangażowanie społeczeństwa;
- **podatność na zagrożenia w łańcuchu dostaw UE** w zakresie zaspokojenia oczekiwanego przyszłego zapotrzebowania, w tym w odniesieniu do zastosowań w opiece zdrowotnej, zapewnienia bezpieczeństwa dostaw, wyeliminowania obecnych zależności oraz uniknięcia w przyszłości uzależnienia od pojedynczych lub nierzetelnych dostawców;
- **ograniczone wprowadzanie na rynek i powolna komercjalizacja innowacyjnych technologii jądrowych**, takich jak małe reaktory modułowe i fuzja jądrowa. W szczególności podmiotom prywatnym brakuje zachęt do mobilizacji niezbędnych zasobów na rzecz tych technologii, tak aby stały się one główną siłą napędową w realizacji celów UE w zakresie klimatu, energii i przemysłu;
- **dostęp do finansowania**: występują niedoskonałości rynku związane z wdrażaniem projektów w zakresie energii jądrowej, a podmiotom prywatnym brakuje obecnie instrumentów rynkowych umożliwiających wdrożenie pożądanego podziału ryzyka oraz
- **przyciąganie nowych talentów i przekwalifikowanie istniejącej siły roboczej**: jeżeli nie zostaną wkrótce podjęte działania, UE stanie w obliczu niedoboru umiejętności i wykwalifikowanych pracowników w sektorze jądrowym. Wyzwanie to jest potęgowane przez starzenie się siły roboczej i brak dopływu młodszych specjalistów w tej dziedzinie ze względu na niską atrakcyjność sektora i szersze kwestie związane z niewystarczającą liczbą osób studiujących nauki ścisłe, kierunki technologiczne i inżynieryjne oraz matematykę.

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

Podstawa prawna

Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktat Euratom, [2012/C 327/01](#)), w szczególności jego art. 40.

Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE

Zgodnie z [art. 40](#) Traktatu Euratom Komisja jest zobowiązana do okresowego publikowania przykładowych programów. Programy te mają na celu stymulowanie działań osób i przedsiębiorstw oraz ułatwianie skoordynowanego rozwoju ich inwestycji w dziedzinie jądrowej.

Aktualizacja przykładowego programu energetyki jądrowej (PINC) następuje w czasie, w którym zachodzą istotne zmiany w krajobrazie energetycznym UE:

- wzmocnienie planu na rzecz dekarbonizacji, konkurencyjności i innowacji w UE;
- coraz bardziej niestabilne otoczenie geopolityczne, które budzi poważne obawy dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i suwerenności energetycznej oraz
- rosnące zainteresowanie energią jądrową w wielu państwach UE i w Parlamencie Europejskim.

Jest to odpowiedni moment, aby przedstawić UE i państwom unijnym ocenę, która może stanowić podstawę krajowych decyzji politycznych dotyczących energii jądrowej. To z kolei ułatwi lepszą koordynację działań w Unii.

B. Co ma osiągnąć inicjatywa i w jaki sposób?

Głównym celem PINC jest zapewnienie kompleksowego, opartego na faktach przeglądu inwestycji w energię jądrową w całej UE zgodnie z celami w zakresie dekarbonizacji oraz celami planu REPowerEU i Paktu na rzecz czystego przemysłu. Dzięki uwzględnieniu całego cyklu życia obiektów jądrowych w programie określone zostaną tendencje inwestycyjne, potrzeby i wyzwania w tym sektorze, w oparciu o cele realizowane przez państwa UE.

Celem PINC jest stymulowanie działań zainteresowanych stron i ułatwianie skoordynowanego rozwoju ich inwestycji w energię jądrową. Zaktualizowany PINC ma w szczególności na celu:

- sprecyzowanie odpowiednich potrzeb inwestycyjnych zarówno w odniesieniu do projektów budowy nowych instalacji, jak i wydłużenia okresu eksploatacji istniejących reaktorów;

- określenie potrzeb rozwojowych i inwestycyjnych niezbędnych do odpowiedzialnego postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz zapewnienia solidnego łańcucha dostaw;
- przedstawienie przeglądu innowacyjnych technologii jądrowych (SMR, fuzja jądrowa) rozwijanych obecnie w UE oraz podkreślenie możliwości i potencjalnych wyzwań związanych z ich opracowywaniem i wdrażaniem;
- uwypuklenie potrzeb związanych z kluczowymi czynnikami wspomagającymi w sektorze jądrowym, z uwzględnieniem: (i) krajowych zdolności regulacyjnych; (ii) przejrzystości i zaangażowania społeczeństwa; (iii) niedoborów umiejętności i pracowników oraz (iv) współpracy międzynarodowej.

Przedmiotowa inicjatywa uwzględnia kwestie istotne dla wszystkich państw UE. Cel ten osiąga się poprzez przyjęcie podejścia neutralnego pod względem technologicznym i uwzględnienie zagadnień takich jak: bezpieczeństwo jądrowe, zaangażowanie społeczeństwa, długoterminowy i zrównoważony sposób postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, a także możliwości inwestowania w innowacyjne technologie i zastosowania jądrowe, takie jak fuzja jądrowa i radioizotopy.

C. Lepsze stanowienie prawa

Ocena skutków

Przedmiotowa inicjatywa ma charakter nieustawodawczy, w związku z czym nie zostanie przeprowadzona ocena skutków. Jednakże każde z działań zapowiedzianych w ramach komunikatu przewodniego, które planowane jest w przyszłości jako specjalna inicjatywa (ustawodawcza lub nieustawodawcza), zostanie ocenione pod kątem potrzeby przeprowadzenia oceny skutków.

Strategia konsultacji

Celem konsultacji związanych z niniejszym zaproszeniem do zgłaszania uwag jest poinformowanie opinii publicznej i zainteresowanych stron oraz zebranie informacji zwrotnych na temat planowanych inicjatyw.

Komisja planuje poinformować o niniejszym zaproszeniu do zgłaszania uwag organizacje reprezentujące zainteresowane strony działające w sektorze jądrowym.

Będzie kontaktować się z państwami UE za pośrednictwem odpowiednich grup roboczych Rady (w szczególności Grupy Roboczej ds. Zagadnień Atomowych i Grupy Roboczej ds. Energii).

Zgodnie ze strategią Komisji Europejskiej w zakresie lepszego stanowienia prawa, polegającą na opracowywaniu inicjatyw w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę, do przekazania uwag zachęcamy również naukowców, organizacje akademickie, stowarzyszenia i stowarzyszenia naukowe dysponujące wiedzą fachową w dziedzinach technologii i polityki związanych z przedmiotową inicjatywą. Odpowiedzi mogą obejmować odpowiednie opublikowane i wstępne badania naukowe, analizy i dane. Szczególnie interesują nas wkłady podsumowujące obecny stan wiedzy w dziedzinie (dziedzinach), których dotyczy zaproszenie.

Aby wzmocnić bazę dowodową, zachęcamy również zainteresowane strony do rozważenia:

- przywołania wyników projektów finansowanych przez Euratom, w tym w zakresie wspierania umiejętności, bezpieczeństwa, innowacji, zaangażowania społecznego i inwestycji w infrastrukturę badawczą oraz
- potencjalnych synergii z programem „Horyzont Europa” i [Platformą na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy \(STEP\)](#).

Powody prowadzenia konsultacji

Głównym celem procesu konsultacji jest zebranie spostrzeżeń i informacji zwrotnych od społeczeństwa i różnych zainteresowanych stron. Umożliwia to im wspieranie oceny potrzeb UE w zakresie inwestycji jądrowych w sposób oparty na współpracy, przejrzystości i inkluzywności.

Działania informacyjne skierowane do państw UE i zainteresowanych stron uzupełniają proces gromadzenia danych i informacji oraz przygotowują grunt pod publikację PINC. Odpowiedzi otrzymane na niniejsze zaproszenie do zgłaszania uwag zostaną przeanalizowane, a następnie opublikowane zostanie podsumowanie wyników.

Grupa docelowa

Główne zainteresowane strony to:

- organy rządowe, regionalne i lokalne w państwach UE;
- Parlament Europejski, Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny;

- krajowe organy regulacyjne;
- podmioty branżowe działające w sektorze jądrowym lub zainteresowane tym sektorem, w tym przedsiębiorstwa typu start-up;
- sprzedawcy i producenci z sektora jądrowego;
- operatorzy obiektów jądrowych;
- małe i średnie przedsiębiorstwa oraz duże spółki, a także ich odpowiednie stowarzyszenia branżowe;
- organizacje zawodowe i sektorowe;
- organizacje wsparcia technicznego;
- organizacje badawcze, technologiczne i szkoleniowe;
- środowisko akademickie;
- inwestorzy i instytucje finansowe;
- organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacje konsumenckie i organizacje pozarządowe;
- ogół społeczeństwa oraz
- organizacje międzynarodowe, w tym Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, Międzynarodowa Agencja Energetyczna i Agencja Energii Jądrowej OECD.